

Več kot polovica obrtnikov ni obdavčenih

Posebnost občine Center je, da med obrtniki prevladuje storitvena dejavnost, medtem ko je proizvodne zanemarljivo malo. Vse več je tudi takšnih, ki jih prištevamo med deficitarne in jih je treba spodbujati, saj brez njih skoraj ne moremo.

V naši občini je bilo 5. maja letos prijavljenih 572 obrtnikov, gostincev in avtoprevoznikov, ki zaposlujejo 885 delavcev (torej 1,5 po obratovalnici) in imajo 177 učencev. Večina delavcev je zaposlenih v storitvenih dejavnostih, predvsem v frizerstvu, šiviljstvu, krojaštvu, čevljarstvu, v kemičnih čistilnicah ipd.

S posebnimi davčnimi olajšavami skuša občina Ljubljana Center spodbuditi razvoj deficitarnih dejavnosti, s čimer naj bi posredno omogočili večje zaposlovanje v obrtništvu. Med deficitarnimi dejavnostmi so steklarstvo, tapetništvo, dimnikarstvo, krojaštvo in šiviljstvo, čevljarstvo, vulkanizacija, optika, pralnice in likalnice, pa finomehanika, elektromehanična za gospodinjske aparate, radio in TV mehanika, inštalaterstvo in elektroinštalaterstvo. Kar precej jih je, ki potrebujejo precejšnjo spodbudo za nadaljnji razvoj.

Nedvomno je zelo zanimivo, da davčna uprava kar 52 odstotkom obrtnikov ne odmerja davka, saj ne presežejo po družbenem dogo-

voru določenega osebnega dohodka; obdavčeni so namreč od presežka nad osebnim dohodkom.

Zadnje čase je bilo precej napisanega o tem, češ da je v obrtništvu oziroma malem gospodarstvu še veliko možnosti za zaposlovanje, vendar se s to ugotovitvijo obrtno združenje Ljubljana Center ne strinja. Poglejmo, zakaj.

Po določenih kolektivnih pogodbah o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki so zneski najnižjih osebnih dohodkov razvrščeni v 7 skupin – po strokovni izobrazbi. Večina delavcev, zaposlenih pri obrtnikih, spada v 4. skupino (delavci s končano poklicno šolo po zakonu o srednjem šolstvu ali delavci s popolno osnovno šolo in dveletno administrativno šolo), za katero je bil v letu 1981 predpisan najnižji osebni dohodek 9.411 dinarjev, v letu 1982 pa znaša že 12.325 dinarjev.

V proizvodnih dejavnostih (kovinsko-predelovalna, mizarska

itd.) najbrž ne bo težav z izplačevanjem dohodka, saj je bil v številnih primerih že sedaj višji. Vprašanje pa je, ali bo to možno v storitvenih, že zlasti v deficitarnih dejavnostih. Prav v teh namreč mnogim obrtnikom pripada ali imajo celo nižji osebni dohodek, kot ga morajo izplačevati pri njih zaposlenim delavcem. Zato lahko sklepamo, da bodo sami delali nekoliko več kot doslej in ne bodo na novo zaposlovali delavcev. Morda bodo celo prisiljeni zmanjševati število zaposlenih, saj s povišanjem cen svojih storitev (predvidoma 16 odstotkov) ne bodo zmogli tega bremena. Pa tudi na to ne smemo pozabiti: na račun upadanja kupne moči, torje tudi strank, ki potrebujejo obrtniške storitve, bo verjetno upadal tudi njihov promet.

Obrtniki so združeni v obrtno združenje Ljubljana Center. Poleg zasebnih obrtnikov so v združenje vključene tudi proizvodne zadruge Galteks, Brana, Opremljes, Slikoplesk in Tesarska zadruga. Znotraj združenja delujejo sekcije, kot na primer: gostinska, frizerska, avtoprevozniška, sekcija lastnikov butikov, pripravljajo pa se še na ustanovitev zlatarske sekcije.

Skupščina obrtnega združenja ima 53 članov, tekočo problematiko pa rešuje na izvršilnem odboru vsak mesec sproti. Vsak terek se sestajajo tudi odbori ožjega značaja.

Lani je združenje kupilo staro prazno stanovanje na Trubarjevi 5 in uredili so prijetne poslovne prostore. Člani lahko trikrat na teden dobijo tam informacije glede kreditov, odlokov, cenikov, preizkusov znanja, obrazložitve zakonov iz uradnega lista in še marsikaj, kar sami ne zmorejo.

Pozimi je združenje organiziralo novoletni sejem na Čopovi, ki je naletel med občani na zelo dober odziv. Februarja so priredili modno revijo. Največ aktivnosti je namenjene organizaciji kmečke občete, kjer naj bi v povezavi s komitejem za turizem postavili 45 stojnic. Želijo tudi, da bi jim v okviru mesta dodelili ulico, kjer bi lahko postavili trajne lesene stojnice, ki bi služile za uveljavitev vseh obrtnikov (ti bi se menjavali) in seveda za poživitev mesta. Možne lokacije bi bile Petkovškovo nabrežje (kar je bolj dolgoročno), Gallusovo nabrežje ali pa Ribji trg.

M. Z. - V. K.

Kdor k nam izvaža, naj tudi kupuje

Razprave ob sprejemanju deviznega zakona, kakor so ga na kratko poimenovali v sredstvih javnega obveščanja, so bile tako žolčne, da tega skoraj ne pomnimo. S precej manj prahu je bil sprejet odlok o pogojih, ob katerih smejo fizične osebe uvažati, prinašati in prejemati določene predmete iz tujine, ki je začel veljati 15. maja letos. Prav ta odlok pa je še zožil dejavnost zastopstev tujih firm, ki jih je v Sloveniji, po besedah Senke Andrijašič, svetovalke v Gospodarski zbornici Slovenije, približno 80; v Ljubljani ima sedež kar 65 zastopstev tujih firm.

Med temi je tudi Tehnunion na Vošnjakovih 2. V njihovi prodajalni ob hotelu Lev je prodaja zastala; dve prodajalki in blagajničarka nimajo nobenega dela.

Miro Gavez, vodja oddelka 221 (blago široke potrošnje, bolj je znano kot bela tehnika in akustika) v tej organizaciji združenega dela, ki zastopa tuje firme in ima konsignacijska skladišča tujega blaga, je orisal, s kakšnimi težavami se ubadajo:

Domačim fizičnim osobam smemo prodajati blago za devize le ob pogoju, da smo prej zagotovili stoodstotno pokrivanje prodaje z izvozom. Tako zdaj praktično ničesar ne prodajamo, računamo pa, da bomo v začetku junija spet začeli prodajati proizvode široke potrošnje, bele tehnike (predvsem gospodinjskih aparatov Candy). V teh dneh bomo namreč uresničili izvoz, ki nam bo omogočil prodajo za devize našim občanom.

Gre predvsem za izvoz jugoslovanskega blaga v Italijo, pogovarjamo pa se tudi s Candyjem, ki je pokazal dokaj posluha za nove ukrepe. Računamo, da bomo letos že precejšen del prodaje Candyjevega blaga pokrili z nakupi te firme v Jugoslaviji.

Kakšni pa so vaši odgovori občanom, ki bi želeli z devizami s svojih deviz-

nih računov kupiti blago iz konsignacije?

Kupce skušamo vljudno opozoriti, da trenutno takšne prodaje ni (omenim pa naj, da smo letos to blago že prodajali in da smo prodali več kot 1000 strojev firme Candy). Obveščamo jih o trenutku, ko bo prodaja znova stekla, saj nas vsak dan kličejo po telefonu. To je zanje sicer neprijetno, vendar morajo, žal, tudi oni upoštevati sedanje gospodarske razmere.

Sprejeti omejitveni ukrepi bodo najbrž tudi dolgoročno vplivali na vaše poslovanje?

V okviru naše zunanjetrgovinske registracije imamo možnost izvažati blago le tistim organizacijam v tujini, ki jih zastopamo v Jugoslaviji. Zato si že nekaj let prizadevamo, da bi prepričali naše tuje partnerje, ki že dolgo uspešno prek nas prodajajo svoje izdelke v Jugoslaviji, da so dolžni tudi nekaj kupiti, če želijo pri nas prodajati. Žal so začetni pogovori zelo dolgotrajni, upamo pa, da si bomo v prihodnje zagotovili prodajo iz konsignacije tako, da bomo izvažali blago naših proizvajalcev, predvsem tehnično blago, partnerjem v tujini.

V še tako zaostrenih pogojih gospodarjenja je torej mogoče najti tudi izhod iz zagate, predvsem s povezovanjem in dobrim delom. M. Z.

Srečanje Ljubljančanov in Rečanov

Lahko bi rekli, da je sodelovanje med pobratenima mestoma Reko in Ljubljano na najrazličnejših področjih zgledno. Tradicionalna srečanja (vsako drugo leto izmenoma v enem izmed mest) med Rečani in Ljubljančani so le delček, ki to široko sodelovanje še pogloblja. Tokrat se bomo srečali na Reki, 19. junija.

Vlak bo nekaj prek 1000 Ljubljančanov peljal na Reko ob 6.40 in bo tja prispel ob 9. uri. Delegacije organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti in organizacij, družbenih organizacij in društev ter samoupravnih interesnih skupnosti naj ne bi štele več kot 12 članov. Po prihodu vlaka bodo Rečani pozdravili svoje goste, nato pa se bodo posamezne delegacije sestale z reškimi. Dopoldan bodo tako potekali pogovori, ki bodo med drugim priložnost za oceno dosedanjega sodelovanja na posameznih področjih in za nadaljnje načrtovanje medsebojnih stikov. Poudarek naj bi bil na delavnosti srečanja. Tema pogovorov bo zagotovo izmenjava izkušenj o delovanju delegatskega sistema, posamezne delegacije pa bodo prav lahko našle tudi druge konkretne teme.

Dopoldan se bodo Rečani in Ljubljančani spet zbrali, in sicer ob 17. uri na reškem korzu, kjer bo kulturni program. Ljubljančane bodo predstavili moški komorni zbor iz Brezovice, sindikalni ženski pevski zbor Tekstil, TOZD Tkalcinca Šentvid, akademska folklorna skupina »France Marolt«, ansambel Toneta Žagarja in ljubljanske maržoretke.

Odhod vlaka z Reke načrtujejo ob 20.15 in udeleženci tega enkratnega srečanja se bodo v Ljubljano gotovo vračali polni vtisov in novih spodbud za nadaljnje sodelovanje med pobratenima mestoma.

Najbrž ne bo odveč, če dodamo še, da bo povratna vozovnica veljala 87 dinarjev in da bodo vozovnice posamezne organizacije in skupnosti za svoje delegacije lahko kupovale do 17. junija.

T. K.

V DELAVNICI VERE LEČNIK

Tam, kjer čas govori

Le kje so časi, ko nas je zjutraj prebujal petelin in pozdravljalo vzhajajoče sonce! Danes nas iz spanja dramijo budilke, signali električnih in baterijskih ur, telefoni... Kukavice in stare stenske ure so zvečine le še okras, sončne ure pa z izgubljenim kazalcem pozabljene bledijo na pročeljih starih mestnih hiš.

Ure, ki jih danes uporabljamo, so čisto drugačne. Skoraj ni človeka brez nje. Ima jo bodisi na roki, na verižici okoli vratu ali pa kar v žepu. Celo na otroških rokah jih ne manjka – če ne drugačnih, vsaj tistih z narisanimi kazalci. A ko se katero od te silne množice kolesev ustavi, ure zelo hitro romajo na isti kraj: v urarjevo delavnico.

Ena takih je na Starem trgu. Človeka kar presenetijo, ko v njej zagleda žensko, kajti gre za poklic, v katerem so »glavni« moški.

Vera Lečnik sicer pravi, da leta niso pomembna, pa nam je kljub temu povedala, da se z urami ukvarja kar 30 let. V poklic, ki ga prej ni poznala, jo je vpeljal mož, ki je tudi urar.

Svoječas se mi je zdelo, da je pokvarjena ura mrtvo bitje. A to ne drži. Ko je popravljena, nenadoma oživi.

Zaslišiš tiktakanje, kot bi imel pred seboj vojsko, ki hodi: ena-dva, ena-dva...

In res je od povsod slišati tiktakanje; ure na delovni mizi, po stenah, v izložbi.

Danes je delo drugačno. Spremenilo se je zaradi novih ur. Tehnika je napredovala, novi stroji lajšajo delo. Kvarc ure in še drugi številni novi modeli so bili prava revolucija na tem področju. Sama sem se specializirala za elektroniko, predvsem s tečajji. Urar danes potrebuje dodatno znanje, ki si ga lahko pridobi prek brošur in tečajev. Vendar elektronik sam ne more dosti storiti pri popravilju ur, sploh pa ne pri analognih. Obvladovati mora osnove, ki jih ima izučeni urar.

Danes v delavnici Vera Lečnik s svojim glavnim in hkrati edinim »pomočnikom«, možem, popravlja pretežno digitalne ure, vendar tudi klasičnih ne zavrača. Včasih se jima nabere toliko dela, da tudi po tri tedne ne moreta sprejemati novih naročil. Koliko časa ostane ura v popravilu, je odvisno predvsem od vrste okvare. Pri uri je včasih treba presedeti tudi po pet ur, da bi se odpravila okvara.

– Čim manjša je ura, težje je delo. Nekateri mehanizmi so tako majhni, da ne presežejo velikosti polovice nohta. Oči pri takem delu še posebej trpijo. Danes je to poklic, za katerega ni veliko zanimanja. Mladih, ki bi se ukvarjali s tem delom, skoraj ni več. Nekaj mladih je opustilo delo in se preusmerilo drugam. Denar hočejo

na hitro zaslužiti, pa tudi vajeni niso dolgo časa mirno in potrpežljivo sedeti, brez tega pa ne gre.

Urarjevo delo zahteva tišino, mirne roke, zbranost. Šele ko se delavnica za stranke zapre, pridejo na vrsto ure, ki jih je treba popraviti. Čas, ki danes priganja vsakogar, tudi urarjev ni obšel.

MILICA GOJANOVIC

»Ko je ura popravljena, nenadoma oživi.« Vera Lečnik »zdravi« te naše nepogrešljive spremljevalce že trideset let.